

#DODAJ MNIE.

Bezdomność młodzieży i młodych dorosłych w Polsce

Bezdomność młodzieży i młodych dorosłych to problem, którego się w Polsce nie widzi, o którym się nie mówi i który nie znajduje odzwierciedlenia w rozwiązaniach systemowych.

Fundacja po DRUGIE jest JEDYNA organizacją w Polsce, która zajęła się wspieraniem osób od 18 do 25 roku życia zagrożonych i doświadczających bezdomności.

Organizacja prowadzi dla tej grupy miejsca zakwaterowania (dom dla młodzieży, mieszkania treningowe) i wsparcie dostosowane do jej wieku i potrzeb.

Fundacja – we współpracy z młodzieżą (ekspertami z doświadczenia) opracowała raport, który mówi o problemie, jego przyczynach i rozwiązaniach systemowych (ich braku) i o tych rozwiązaniach, których potrzebują.

PROBLEMY

1

Młodzi dorośli z problemem bezdomności znajdują się w potrzasku **między dzieciństwem a dorosłością** - zbyt dojrzały (bo pełnoletni) na opiekę i wychowanie, a jednocześnie zbyt niedojrzały na samodzielną dorosłość.

2

Niewidzialność i błędne koło: młodzi dorośli unikają wsparcia instytucjonalnego, bo oferta nie jest dostosowana do ich wieku i bronią się przed etykietą osoby bezdomnej. ZATEM – system „nie widzi” bezdomnej młodzieży ponieważ nie zgłasza się ona do instytucji po pomoc.

3

Niewidoczność problemów wzmacnia ich **samodzielne „radzenie sobie” z bezdomnością**, które powoduje wrażenie młodzieńczego stylu życia nasyconego przygodami i spontanicznością. Noce spędzają w klubach i na dyskotekach. Czasem są to całonocne podróże komunikacją miejską, w trakcie których mogą zyskać jakiś czas spokojnego snu. Zatrzymują się u kogoś na kilka dni lub tygodni. Bywa, że okresowo chowają się na squotach i w miejscach, do których mogą dotrzeć tylko wtajemniczeni. Latem angażują się w prace zarobkowe i znajdują zatrudnienie oraz nocleg u sezonowych pracodawców (np. nad morzem). Wygląd młodzieży doświadczającej bezdomności wcale nie odbiega od jej rówieśników. Często noszą modne ubrania, mają staranny makijaż i fryzurę. Spędzają czas na kanapie w kawiarni i „na telefonie” czy w galeriach handlowych, sprawiając wrażenie beztroskich młodych ludzi.

4

Bezdomność młodzieży i młodych dorosłych to **problem wielkich miast**. Młodzież „ucieka” do wielkich miast z nadzieją, że znajdą w nich możliwości rozwiązania swoich problemów. Tymczasem system jest nie tylko nieprzygotowany na pomoc młodzieży, ale również nie jest przygotowany na migracje i oferuje wsparcie zgodnie z miejscem pochodzenia.

KIM SA

W odróżnieniu od innych grup wiekowych, bardzo wyraźną cechą wśród młodzieży i młodych dorosłych z doświadczeniem bezdomności jest zbliżony rozkład kobiet, mężczyzn oraz osób nieheteronormatywnych.

Znaczna część młodzieży boryka się z silnym uzależnieniem.

Wiele młodych to osoby z zaburzeniami zdrowia psychicznego oraz z poważnymi chorobami przewlekłymi. W dużej mierze są one rezultatem doświadczonych traum z powodu nadużyć, zaniedbań, przemocy oraz odrzucenia, a także występują w powiązaniu z uzależnieniami. Osłabiona odporność, widoczne dla innych oznaki różnych chorób, utrudniają młodym ludziom codzienne funkcjonowanie i odnalezienie się w różnych sytuacjach społecznych.

LICZBY

Oficjalne statystyki mówią o 784 osobach w wieku 18-25 lat znajdujących się w kryzysie bezdomności w całej Polsce (dane z 2019 roku zebrane w ramach ogólnopolskiego liczenia osób doświadczających bezdomności).

Do Fundacji po DRUGIE co roku przychodzi około 300 osób w tym wieku, która nie ma bezpiecznego zakwaterowania lub przebywa w przestrzeni publicznej.

W połowie 2022 roku średnio w miejscach dla osób w kryzysie bezdomności, młodzież w wieku 18-25 lat stanowiła zaledwie 6% ogółu. W tym czasie było tylko kilka organizacji w Polsce specjalizujących się w udzielaniu pomocy osobom młodym (przy czym jedynie Fundacja po DRUGIE kierowała kompleksową ofertę dla całej grupy młodych bezdomnych - zakwaterowanie, wsparcie specjalistyczne).

Tworzenie małych form organizacyjnych (niewielka liczebność użytkowników), uwzględniających kontekst bezrodzinowości (praca na relacjach) oraz dające szanse na wsparcie na wielu płaszczyznach (konsultacje psychiatryczne, pomoc psychologiczna, prawna, mediacja, rzecznictwo, wsparcie rówieśnicze), a także wrażliwe na specyficzne zachowania młodych (potrzeby rozwojowe, wychowanie), a przede wszystkim cechujące się elastycznością procedur (przeciwdziałanie wykształcaniu się uzależnienia od pomocy instytucji).

REKOMENDACJE

Pomoc nastawiona na uspołecznioną samodzielność prowadząca do uwolnienia młodego człowieka z systemowego (instytucjonalnego) i profesjonalnego wsparcia. Młodzież z doświadczeniem bezdomności nie posiada kapitału społecznego, kompetencji, uznania społecznego pozwalających na pokonywanie kryzysu. Potrzebuje zatem oparcia się na dorosłych, którzy będą modelować jej zachowania i towarzyszyć w drodze do zmiany.

Decentralizacja systemu wspierania młodych osób i tworzenie rozwiązań dostępnych w środowisku pochodzenia, w szczególności ukierunkowanych na zapobieganie bezdomności - wczesne wychwytywanie problemów i budowanie systemu wsparcia wykorzystujące potencjał lokalnej społeczności.

Włączenie problemu bezdomności młodzieży i młodych dorosłych do debaty publicznej we wszystkich możliwych kanałach komunikacji, w szczególności tych docierających do polityków. Zachodzi konieczność syntetycznego, a zarazem rzetelnego przedstawiania wyników badań dotyczących kryzysu bezdomności młodzieży zarówno w dyskursie publicznym, reprezentowanym zwłaszcza przez media; w dyskursie naukowym (pełniejsza identyfikacja i opis kryzysu bezdomności ludzi młodych); oraz w dyskursie instytucjonalnym odpowiednie przygotowanie do pomocy i oddziaływań prewencyjnych).

RAPORT "DODAJ MNIE. O BEZDOMNOŚCI MŁODZIEŻY I MŁODYCH DOROSŁYCH ZOSTAŁ OPRACOWANY W RAMACH PROJEKTU REALIZOWANEGO PRZEZ FUNDACJĘ PO DRUGIE W PROGRAMIE AKTYWNI OBYWATELE - FUNDUSZ KRAJOWY FINANSOWANEGO PRZEZ ISLANDIĘ, LICHTENSTEIN I NORWEGIĘ W RAMACH FUNDUSZY EOG

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active citizens fund**